

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ตามที่รัฐบาล ได้มีนโยบายที่จะสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา เช่น การเพิ่มจำนวนโรงเรียนวิทยาศาสตร์ มีการให้สถาบันวิจัยได้มีส่วนร่วมในการผลิตบุคลากรในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเป็นต้น ซึ่งจะผลักดันให้ประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดแนวคิดที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนวิทยาศาสตร์ขึ้นมาใหม่ ที่มีลักษณะแบบเดียวกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เพื่อเพิ่มจำนวนตัวป้อนที่มีคุณภาพสูง เข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา จนถึงระดับปริญญาเอก เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐานโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 23) ให้กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทำการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์แล้วเห็นว่า การจัดตั้งโรงเรียนวิทยาศาสตร์ขึ้นมาใหม่ตามแนวคิดข้างต้นเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์ โดยจัดเปิดห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมและน่าเชื่อถือของประชาชน ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคสามารถให้บริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง โรงเรียนยอดนิยมหรือโรงเรียนประจำอำเภอที่จะนำมาจัดห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จะเป็นโรงเรียนซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ว่ามีมาตรฐานและมีศักยภาพระดับสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีคุณภาพ สามารถผลิตนักเรียนที่มีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีที่สามารถเป็นตัวแทนประเทศไทยไปแข่งขันในระดับนานาชาติ และเมื่อจบการศึกษายังสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในคณะต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก การจัดห้องเรียนพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีทักษะและความสามารถเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และประสงค์ที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือนักวิจัยต่อไปในอนาคต อย่างน้อยโรงเรียนละหนึ่งห้องเรียน โดยเพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินการของโรงเรียน นักเรียนได้เรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว เกิดความอบอุ่น มีผู้ปกครองดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้แล้วในการเปิดห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ยังเอื้อต่อผู้ที่มีฐานะยากจนและด้อยโอกาส แต่มีสติปัญญาดี และประสงค์ที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ ได้มีโอกาสที่จะเข้าเรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 2 - 5) โดยที่โรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่ในภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ด้วยแล้ว จะทำให้นักเรียนเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง และการจัดวงเงินอุดหนุนเพิ่มนี้ ยังสามารถจัดเป็นทุนการศึกษาสนับสนุนนักเรียนยากจนและด้อยโอกาสด้วยส่วนหนึ่ง และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดทำเครื่องมือคัดกรองนักเรียน จัดทำหลักสูตรเฉพาะ จัดหาสื่อ วัสดุ

อุปกรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น สนับสนุนการจัดทำโครงการ การอยู่ค่ายและการนำเสนอผลงานนวัตกรรมใหม่ๆ ของนักเรียน มีการเปิดเวทีให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ การอบรมพัฒนาครูให้มีทักษะและวิธีการสอนที่ทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถสอนให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีในการบริหารจัดการที่เหมาะสม รู้จักใช้วิธีการบูรณาการ ลดการท่องจำ และที่สำคัญที่สุดก็คือการให้นักเรียนตระหนักรู้สักรักและเห็นคุณค่า ตลอดจนให้เห็นความสำคัญของการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เกิดความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ เป็นอาจารย์หรือนักวิจัย เพื่อเป็นกำลังที่สำคัญของชาติต่อไป (อนุสรณ์ พุทธจร. 2556 : 102) ซึ่งจะเป็นการสร้างกำลังคนที่มีศักยภาพสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาตามโครงการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ ด้วยการเปิดห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาระบบในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการนำหลักการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาผู้เรียน ได้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน (ฤชชา ศิลาจันทร์. 2558 : 2 - 3)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางด้านงบประมาณ จากทุกหน่วยงานทุกภาคส่วน ในชุมชน ทั้งในและต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งทุกภาคส่วนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการบริจาคทรัพย์สิน หรือทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น สภาพปัญหาหลังจากการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐบาลพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาความไม่เพียงพอของงบประมาณ และปัญหาในการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับ ทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจเกิดจากความจำกัดด้านงบประมาณการศึกษา การไม่สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ลงไปสู่กลุ่มคนด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง ทำให้เพิ่มความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างเขตเมืองกับชนบท และยังไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ (วรรมิกา บุญโชติรัตน์. ออนไลน์. 2554) งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอกับความต้องการในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือไปยังภาคีเครือข่ายประสานกับผู้อุปถัมภ์ ให้มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถที่จะบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนต่อไป

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนการศึกษา ให้แก่สำนักงานการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นทุกปีก็ตาม แต่เรื่องของความเสมอภาค คุณภาพ และประสิทธิภาพของการศึกษา
 ยังคงกลายเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ (พัชรกฤษฎี พวงนิล, 2553 : 3) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 กับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ยังขาดปัจจัยในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมาก
 เพราะในการจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนนั้น จะพิจารณาจากจำนวนของนักเรียนเป็นหลัก
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 1) ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรร
 งบประมาณในส่วนนี้ค่อนข้างน้อย จึงเป็นปัญหาในการนำทรัพยากรมาใช้ในการบริหารจัดการ
 สถานศึกษา โรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัยต่าง ๆ เช่น มีครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อที่นำมาใช้
 ในการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็ก
 ส่วนใหญ่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก
 ในกลุ่มของโรงเรียนมัธยม ที่สังกัดอยู่กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 หลาย ๆ
 โรงเรียนก็ประสบกับปัญหาการขาดความพร้อมทางด้านปัจจัยเช่นเดียวกัน โรงเรียนในกลุ่ม
 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดอยู่กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ส่วนใหญ่ก็เป็น
 โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน ซึ่งมีอยู่ 21 โรงเรียน และมีโรงเรียนขนาดกลาง
 อยู่ทั้งหมด 15 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนแค่ 8 โรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่
 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่น การทำนา ทำไร่ (ไร่มัน, ไร่อ้อย) ดังนั้นในเรื่องของการระดมทรัพยากร
 และการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร
 ในท้องถิ่น ที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนความร่วมมืออย่างเป็นทางการ
 การประชาสัมพันธ์ การจัดวางระบบ และการสนับสนุนบุคลากรในชุมชนให้ร่วมมือกับสถานศึกษา
 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้น ไม่ได้รับ
 ความร่วมมือจากชุมชนทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 7. ออนไลน์. 2562)

เนื่องด้วยปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการยกระดับ
 คุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหาร
 การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ข้อที่ 4 การปฏิรูปการเรียนรู้และยกระดับ
 คุณภาพการศึกษา ปฏิรูปสังคม จริยธรรม และจิตสำนึกในความเป็นไทย ยุทธศาสตร์ข้อที่ 5
 การปฏิรูปครูโดยเน้นการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ ข้อที่ 6 การปฏิรูประบบบริหารจัดการ
 ให้มีประสิทธิภาพ และข้อที่ 8 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดจุดเน้นออกเป็น 3 ส่วน เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว
 ได้แก่ ส่วนที่ 1 จุดเน้นด้านผู้เรียน โดยได้กำหนดไว้ว่านักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการส่งเสริม

ให้มีความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กวีพาดนตรีและศิลปะ ส่วนที่ 2 จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยที่ครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ และสมรรถนะ ผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการคิด การวัดประเมินผลของครู ให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่โรงเรียนต้องการ ได้ด้วยตนเอง มีการใช้สื่อและเทคโนโลยี และส่วนที่ 3 จุดเน้นด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (อาภาพร เจือพานิช. ออนไลน์. 2561) และตั้งแต่ในปีการศึกษา 2554 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 และโรงเรียนนาร่อง ทั้งหมด 6 โรงเรียน ได้รับงบประมาณสนับสนุนให้ก้าวสู่การยกระดับและส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ รวมไปถึงการเข้าสู่การเป็นโรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล (World - Class standard School) โดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศการเรียนรู้ทางด้านของวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ โดยมีการเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้โรงเรียนนาร่อง ทั้งหมด 6 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่มีชื่อเสียง มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ทางวิชาการเป็นอย่างดี มีความประพฤติเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ รับนักเรียนสหศึกษา ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษา และสุนทรียภาพทางดนตรีและกีฬา ดังนั้นทั้งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จึงมีนโยบายที่จะพัฒนาโรงเรียนนาร่อง ทั้งหมด 6 โรงเรียน ก้าวสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และโรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล (World - Class standard School) โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ได้เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในลักษณะของโรงเรียนไป - กลับ เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษา และนวัตกรรมในทุกท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษา และนวัตกรรม ให้มีปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศที่สามารถทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมได้

การศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 43 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่มีการเก็บ

ค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1 - 2) และจากรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงนำไปสู่การจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 39, 60 และ 61 กำหนดให้มีการบริหารและการจัดการศึกษาโดยกระตือรือร้น การศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพให้ทั่วถึง จึงได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง โดยสามารถจัดองค์กรและดำเนินการได้อย่างอิสระคล่องตัว รวดเร็ว ทำให้สถานศึกษา จัดหารายได้ผลประโยชน์ และระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1) โดยการบริหารงานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานให้ทำการบริหารงานตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้บัญญัติไว้ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 12) ในด้านของการบริหารงบประมาณ งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต่อการบริหารงานขององค์กร เพราะการที่จะดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร ที่หลากหลายมาประกอบกัน งานงบประมาณจึงถือได้ว่าเป็นตัวจัดหาและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นไปสู่งานหรือโครงการต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามบทบาทหน้าที่ ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับตามความต้องการ งานงบประมาณ จึงเปรียบเสมือนหัวใจของการบริหารที่คอยทำหน้าที่สูบน้ำคิดทรัพยากรที่จำเป็นให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณปรากฏอยู่หลายลักษณะ และนับวันจะขยาย มากขึ้นตามภารกิจของงาน ทำให้การบริหารงบประมาณต้องประสบกับปัญหามากมาย สถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินงบประมาณในปริมาณที่มากแต่ได้งานน้อย ประสบปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ (ชูบริ ม่วงกุ่ม. 2558 : 2)

สภาพและปัญหาของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 7 เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ทำการจัดสรรงบประมาณ ให้กับสถานศึกษา ผู้บริหารและครูหรือบุคลากรที่เข้ามารับหน้าที่เกี่ยวกับงานงบประมาณบางส่วน ได้รับการอบรมใช้เวลาถ่ายทอดความรู้อย่างจำกัด ทำให้มีทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน ไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความล่าช้า และเนื่องจากกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ รวมทั้งนโยบายในการกระจายอำนาจการบริหารงานมาสู่หน่วยปฏิบัติ มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงประสบกับความยุ่งยากและมีความซับซ้อน ทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว โดยเฉพาะปัญหา

การเบิกจ่ายเงินล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ (สุพจน์ นันทะเทศ. 2559 : 229) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาต้องดำเนินการในการจัดหางบประมาณและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเอง โดยการประสานความร่วมมือไปยังชุมชนเพื่อให้ช่วยสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา แต่ว่าชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางนั้นยังไม่สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าใดนัก เนื่องมาจากเหตุผลในหลาย ๆ อย่าง เช่น สถานศึกษาขาดการวางแผนในการระดมทรัพยากร ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์ ศักยภาพในการสนับสนุนทรัพยากรของชุมชนยังไม่มากพอ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ออนไลน์. 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความเห็นแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทรัพยากรด้านเงินทุนหรืองบประมาณ ด้านบุคคลด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และด้านแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของรัฐ ซึ่งแนวทางในการดำเนินการจะต้องยึดหลักความเป็นไปได้ โดยมุ่งให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยเฉพาะกับโรงเรียนที่มีความต้องการจะเป็นโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมไปถึงโรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล (World - Class standard School) ซึ่งต้องมีการใช้งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานจำนวนมากเป็นพิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ได้มีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับวิธีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และวิธีแก้ไขปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ปรับบทบาทในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ปรับวิธีการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และนำทรัพยากรทางการศึกษา มาใช้ในการบริหารการศึกษาที่เก่งและมีการแก้ปัญหาที่ดี จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในองค์กรมีความเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนที่มีการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมด 6 โรงเรียน จำนวน 240 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนที่มีการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน และเพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมอีก 10% จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 163 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดในการแบ่งชั้นของโรงเรียน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาแบ่งตามสัดส่วน ดังตาราง 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จังหวัด	สพม.	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล ครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ โรงเรียนละ
สระแก้ว	สระแก้ว	เขต 7	42	29	29
อรัญประเทศ	สระแก้ว	เขต 7	38	26	26
นครนายกวิทยาคม	นครนายก	เขต 7	39	26	26
องครักษ์	นครนายก	เขต 7	34	22	22
ปราชญ์ราษฎรอำรุง	ปราจีนบุรี	เขต 7	45	31	31
ปราจีนกัลยาณี	ปราจีนบุรี	เขต 7	42	29	29
รวม			240	163	163

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. (ออนไลน์, 2562)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 มี 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1.1 ด้านการระดมทรัพยากร
- 2.1.2 ด้านทรัพยากรทางการศึกษา
- 2.1.3 ด้านประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา
- 2.1.4 ด้านบทบาทของผู้บริหารในการระดมทรัพยากร

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (SMTE) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 มี 3 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านหลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์
- 2.2.2 ด้านการคัดเลือกนักเรียนพิเศษ
- 2.2.3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน

การระดมทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การแสวงหาการนำมา การรวบรวม และการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา การขอความร่วมมือหรือประสานความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การระดมทรัพยากร 2) ทรัพยากรทางการศึกษา 3) ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา และ 4) บทบาทของผู้บริหารในการระดมทรัพยากร

การระดมทรัพยากร หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการด้วยกลยุทธ์หรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การรวบรวม การจัดสรร จัดหา จัดสร้าง ขอความร่วมมือ จากบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยทุกสิ่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้าทุกสิ่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยทรัพยากรหลัก ได้แก่ เงินทุนหรืองบประมาณ บุคคล วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง แหล่งเรียนรู้ และการผสมผสานการใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง 1) ทรัพยากรทางบุคคล ได้แก่ บุคคลที่มีค่า มีคุณภาพและเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารการศึกษา ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ ศิษยานุศิษย์ นักวิชาการ ครู อาจารย์ โรงเรียนอื่น ผู้นำท้องถิ่นด้านการปกครอง ผู้นำศาสนา บุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เป็นต้น 2) ทรัพยากรทางการเงิน ได้แก่ ทรัพยากรในรูปการเงิน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น งบประมาณ เงินบริจาค และวัสดุอุปกรณ์ที่บริจาค 3) ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งที่มีค่าทางกายภาพ มีคุณค่าและเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น 4) ทรัพยากรทางสังคม ได้แก่ ค่านิยม ศาสนา วัฒนธรรมและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานทางสังคมที่มีผลต่อการบริหารการศึกษา 5) ข้อมูลที่ถูกจัดกระทำให้มีความหมาย หรือมีคุณค่าเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการใช้วางแผนและการบริหารการจัดการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารในการระดมทรัพยากร หมายถึง วิธีการปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการระดมทรัพยากร เทคนิควิธีการคำนวณในการวางแผนการระดมทุน การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา การควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และการติดตาม ประเมินผลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา

การบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (SMTE) หมายถึง กระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ผลิตและพัฒนา นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ให้มีศักยภาพที่เป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษา และนวัตกรรม ให้มีปริมาณและคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) หลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ 2) การคัดเลือกนักเรียนพิเศษ และ 3) กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศ

หลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ หมายถึง โปรแกรมในการจัดการเรียนการสอน ที่จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีความยืดหยุ่น หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล เน้นทักษะการคิดระดับสูง ด้านกระบวนการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยให้มีความสามารถในการสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ มีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งเน้นความเป็นไทยและความเป็นสากล

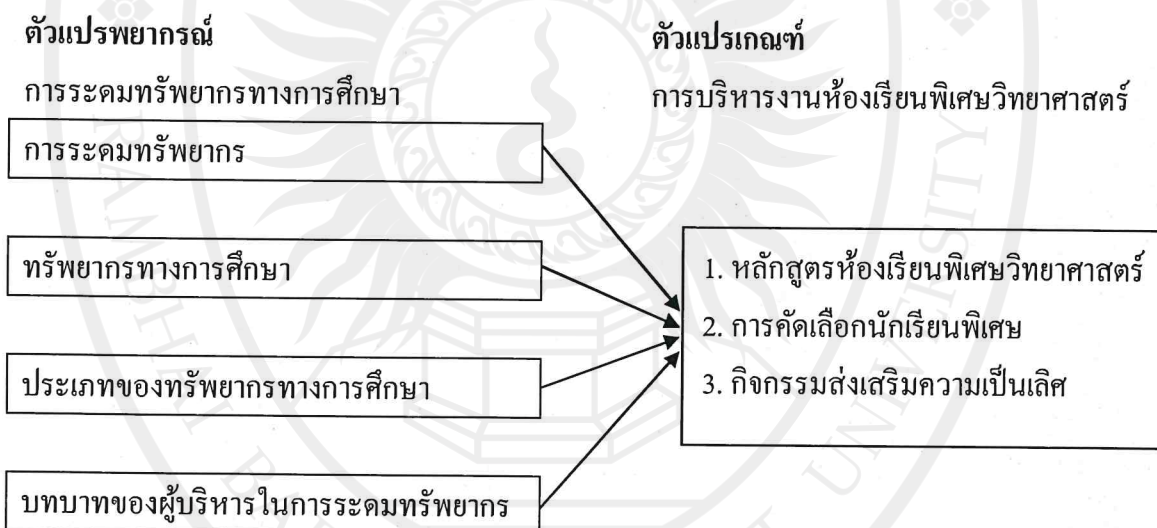
การคัดเลือกนักเรียนพิเศษ หมายถึง การคัดเลือกนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีการและแนวทางในการเสาะหา อัจฉริยภาพของเด็กๆ ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติในปัจจุบันคือ 1) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอน 2) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่ใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับแววของเด็ก 3) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่ไม่ลำเอียงกับเด็กกลุ่มใดเป็นพิเศษ และ 4) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอนมีข้อมูลหลายด้านประกอบกัน ไม่มุ่งเน้นเฉพาะการดูคะแนนจากการทดสอบเพียงอย่างเดียว ควรใช้เกณฑ์อื่น ๆ เข้ามาร่วมในการตัดสินด้วย

กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศ หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ให้มีทักษะความรู้ความสามารถตรงตามศักยภาพของนักเรียน กิจกรรมต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย สามารถพัฒนาศักยภาพนักเรียนได้อย่างเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล ได้แก่ กิจกรรมการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์, กิจกรรมค่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์, กิจกรรมการประชุมวิชาการ (โครงการ) ของห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์, การแข่งขันฟิสิกส์สัปดาห์ และกิจกรรมการแข่งขัน STEM ศึกษา

ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หมายถึง ครูที่มีคำสั่งแต่งตั้งจากทางโรงเรียน ให้เป็นผู้ดำเนินงาน ดูแล บริหารจัดการเกี่ยวกับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (SMTE) ครูที่มีหน้าที่ เป็นครูที่ปรึกษา และครูผู้สอนของห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ในทุกสายวิชา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของพิชาย รัตนติลภ ภูเก็ต (2552 : 222), สมพิศ ไซ้เฮง (2554 : 10), พิสิษฐ ภูรอด (2559 : 6) และจันทิมา อังชนะสวัสดิ์ (2556 : 13) และการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ ของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของฤทธา ศิลาจันทร์ (2558 : 9), พรชัย อินทร์ฉาย (2556 : 39) และอดิศักดิ์ มุ่งชู (2555 : 9) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้าง กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
2. การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7